

## Bilag til ansøgning om tilskud til Større projektilskud til danske fag-, forsknings- og uddannelsesbiblioteker

---

### 1. Ansøger

Projektejer: DTU Bibliotek

Medansøgere: UC Sjælland, VIA, UC viden sekretariatet, Metropol, CBS Library, Syddansk Universitetsbibliotek, Aarhus University Library

---

### 2. Projekttitle

Grøn Open Access i praksis

---

### 3. Hvilket indsatsområde hører projektet under?

Indsatsområde 1: Adgang til digital videnskabelig viden

Indsatsområde 4: Konsolidering

---

### 4. Overordnet beskrivelse af projektet med de vigtigste elementer og tilknytning til det valgte indsatsområde

"Universiteter skal blive bedre til at udnytte Open Access"<sup>1</sup> sådan lød overskriften fra Forsknings- og Innovationsstyrelsen, da Open Access indikatoren blev offentliggjort februar 2016. Open Access indikatoren påviste et uudnyttet potentiale på ca. 60% som universiteterne burde udnytte. Men hvorfor er der ikke mere Open Access indhold? I det konkrete arbejde med forskningsregistrering og registrering af tilladte Open Access versioner støder bibliotekerne på en række udfordringer, som vanskeliggør institutionernes muligheder for at nå de nationale mål. Det er disse udfordringer, der arbejdes med i projektet. Det handler ikke om politik eller andet overordnet men om grøn Open Access i praksis.

Projektet tager udgangspunkt i, at adgang til en tilladt Open Access version til slutbrugerne er målet og stiller så spørgsmålet, "på hvilke områder er der udfordringer ift. at få fat i og at få registreret den tilladte Open Access version?". Med dette udgangspunkt, har projektet på forhånd identificeret 6 hovedelementer, som der skal arbejdes med. Derudover er der hovedelementet "andet", der kommer til at omhandle de evt. yderligere udfordringer, som projektet identificerer undervejs og som ikke kan varetages under et af de øvrige hovedelementer. Et eksempel kunne være brug og måling af Open Access materiale. Projektet har en tværfaglig indfaldsvinkel til grøn Open Access, dvs. der involveres kompetencer indenfor forskningsregistrering, licenser og rettigheder. Denne tværfaglighed er nødvendig for at få arbejdet med og løst de konkrete udfordringer.

---

<sup>1</sup> Universiteter skal blive bedre til at udnytte Open Access/Uddannelses- og Forskningsministeriet. Den 9. marts 2016. <http://ufm.dk/aktuelt/nyheder/2016/universiteter-skal-blive-bedre-til-at-udnytte-open-access>

Derudover vil der under hvert hovedelement blive set på nationale såvel som internationale resultater, så projektets arbejde tager afsæt på så høj grad af viden og genbrug som muligt.

Projektets seks hovedelementer fremgår af nedenstående figur.



### Hovedelement 1: Embargoperioder

Tjek af tidsskrifters embargoperiode er en nødvendig del af forskningsregistrerings- og valideringsprocessen. Den centrale kilde til dette er Sherpa/RoMEO, men der er udfordringer med opdatering af oplysningerne i Sherpa/RoMEO. Dette medfører, at der i praksis altid tjekkes embargoperioder hos det enkelte tidsskrift – hvis muligt. Dertil kommer, at de forskellige institutioner kan have forskellige aftaler ift. embargoperioder afhængigt af, hvad DEFF eller institutionerne selv har forhandlet nu og fremadrettet ligesom det skal kunne håndteres, at forlag skifter embargoperiode.

Konkret arbejdes der i hovedelement 1 derfor med at opnå;

1. bedre data på embargoperioder i PURE, herunder DEFF og lokalt forhandlede aftaler.
2. etablering af best practice workflow, herunder blandt andet drøftelse af central versus decentral forskningsregistrering
3. etablering af bæredygtig model for vedligehold af embargoperioder på danske tidsskrifter, herunder afklaring af evt. kobling til National Open Access Platform projektet.

### **Hovedelement 2: Tilladte Open Access versioner**

I forhold til en national grøn Open Access strategi er en basal forudsætning, at der registreres og gives adgang til tilladte Open Access versioner. De konkrete udfordringer står dog i kø og gør det temmeligt svært i praksis. For eksempel hvordan ser en tilladt Open Access version ud? Hvad må vi med forskellige typer af tilladte Open Access versioner, såsom accepted author manuscript og proof?.

Konkret arbejdes der i hovedelement 2 derfor med;

1. fælles afklaring af, hvad vi må med forskellige typer af Open Access versioner, såsom accepted author manuscript og proof hos forskellige forlag.
2. etablering af fælles eksempelsamling med tilladte Open Access versioner til anvendelse i formidlingen overfor forskerne.
3. etablering af fælles retningslinjer ift. Open Access versioner.

### **Hovedelement 3: Forlagenes praksis**

I det praktiske arbejde med grøn Open Access bliver det synligt, at forlagene ikke gør det nemmere at understøtte en grøn vej. For eksempel har et forlag som Elsevier forskellig holdning til tilladt Open Access version fra tidsskrift til tidsskrift. Et andet eksempel er, at forlagene beder forskere anvende skabeloner til indsendelse af manuskripter, som så sender et copyright omfattet dokument retur til forskeren fremfor et dokument, der kan anvendes i et repository.

Konkret arbejdes der i hovedelement 3 derfor med;

1. undersøge forlagenes praksis ift. understøttelse af grøn Open Access.
2. identificere udfordringer i forlagenes praksis samt beskrive mulige løsninger, herunder hvor licensforhandlinger kan gøre en forskel.
3. identificere forlag der vil indgå i et samarbejde omkring test af forenklet forfatterinformation undervejs i publiceringsprocessen mhp at forbedre forfatterens muligheder for at dele den rigtige version af manuskriptet i det lokale repository..

### **Hovedelement 4: Forskernes arbejdsprocesser**

Forskere, som publicerer artiklerne via forlagene, er naturligvis afgørende for at opnå de nationale Open Access mål. Hvis forskerne ikke sørger for at få en tilladt Open Access version i forbindelse med publiceringsprocessen, så er løbet kørt. Der er brug for mere viden om forskernes publiceringsproces og hvad de ser af udfordringer ift. grøn Open Access.

Konkret arbejdes der i hovedelement 4 derfor med;

1. interview med forskere for at afdække deres arbejdsmetoder i forhold til grøn Open Access publicering.
2. identificering af udfordringer og løsninger, herunder forslag til emner, som kunne indgå i licensforhandlingerne.
3. etablering af best practice for effektiv understøttelse af forskernes arbejdsprocesser ift. grøn Open Access.

### **Hovedelement 5: Rettigheder og licenser**

Licenser og rettigheder er tydeligvis centralt ift. grøn Open Access. Der er brug for at få forhandlet gode embargoperioder og helst ingen embargoperiode overhovedet til såvel DEFF forhandlede aftaler som lokalt forhandlede aftaler. Men erfaringerne indtil videre tyder på, at der skal ses bredere end blot på embargoperioder, når vi taler om licenser og grøn Open Access.

Konkret arbejdes der i hovedelement 5 derfor med;

1. opsamling og prioritering af identificerede udfordringer i projekter, som med fordel kunne varetages via licensforhandlingerne.
2. undersøgelse af nuværende Open Access rettigheder i DEFF såvel som i de største lokalt forhandlede aftaler.
3. dialog med DEFF sekretariatet ift. den praktiske håndtering af udfordringerne og udarbejdelse af konkrete fælles klausuler til anvendelse i DEFF og lokalt forhandlede aftaler.

### **Hovedelement 6: Systemunderstøttelse**

Flere af projektets hovedelementer vil indsamle oplysninger, som skal kunne understøttes systemteknisk for at kunne anvendes i praksis. Der er brug for et stykke infrastruktur, der kan holde styr på f.eks. embargoperioder og deres historik og hvem de gælder for, samt hvad vi må med hvilke typer af manuskripter hos hvilke forlag.

Konkret arbejdes der i hovedelement 6 derfor med:

1. Identificering af nuværende infrastruktur, herunder PURE, LISA og Sherpa/RoMEO og mulighederne for at optimere data såvel som grænseflader.
2. Specificering af en teknisk løsning så DEFF og lokalt forhandlede embargoperioder kan anvendes i PURE.

### **Tilknytning til valgte indsatsområde:**

Open Access har været et indsatsområde for DEFF gennem en årrække og i DEFF strategien "Åbenhed, adgang og deling" står der blandt andet i beskrivelsen af indsatsområde 1. Adgang til digital videnskabelig viden, at "DEFF arbejder for en kosteffektiv, bæredygtig adgang til videnskabelig viden og for, at resultaterne af offentlig finansieret forskning gøres frit tilgængelig<sup>2</sup>." Målet for indsatsområdet er blandt andet, at øge tilgængeligheden af videnressourcer gennem Open Access og via kompetent forhandling af licenserne.

Projekt har også en tilknytning til indsatsområde 4. konsolidering, da der arbejdes med konsoliderede arbejdsprocesser, data og systemer samt best practice, hvorved kompleksiteten reduceres og der er basis for effektiviserede og standardiserede arbejdsprocesser på tværs af de deltagende institutioner.

Mere Open Access indhold til slutbrugerne er det overordnede mål for projektet og der arbejdes med at opkvalificere medarbejdere og via samarbejde at løse de praktiske udfordringer, ift. at øge

---

<sup>2</sup> Åbenhed, adgang og deling – Strategi 2016-2019/Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek, s. 18.

tilgængeligheden af videnressourcer, på en ensartet måde – på tværs af publicerings-, registrerings- og licensproblematikker. Med andre ord, en tværfaglig, holistisk og tværinstitutionel indfaldsvinkel til de praktiske udfordringer, som er i fokus der, hvor institutionerne er i dag i forhold implementeringen af den grønne nationale Open Access strategi. Projektet er således helt i tråd med DEFFs målsætning: "DEFF vil fremme implementeringen af Den Nationale Strategi for Open Access<sup>3</sup>"

---

## 5. Formulering af konkrete projektmål

Hovedelement 1: Embargoperioder

- Projektmål 1: Bibliotekerne har bedre data på embargoperioder og mere optimal understøttelse i PURE.

Hovedelement 2: Tilladte Open Access versioner

- Projektmål 2: Projektet har afklaret, hvad bibliotekerne må med forskellige typer af Open Access versioner hos forskellige forlag, samt etableret fælles eksempelsamling og etableret best practice ift. anvendelse af forskellige Open Access versioner.

Hovedelement 3: Forlagenes praksis

- Projektmål 3: Projektet har overblik over forlagene praksis ift. understøttelse af grøn Open Access og kan identificere udfordringer og løsninger.

Hovedelement 4: Forskernes arbejdsprocesser

- Projektmål 4: Forskernes arbejdsprocesser i forhold til grøn Open Access publicering er undersøgt, fælles arbejdsproces for fremadrettet understøttelse af forskerne er etableret og udfordringer, som bør indgå i licensforhandlinger, identificeret.

Hovedelement 5: Rettigheder og licenser

- Projektmål 5: Projektet har identificeret udfordringer, som bør indgå i licensforhandlingerne samt koordineret den praktiske håndtering af disse med DEFF sekretariatet og i fællesskab udarbejdet klausuler til anvendelse nationalt såvel som lokalt.

Hovedelement 6: Systemunderstøttelse

- Projekt mål 6: Projektet har specificeret en teknisk løsning, så DEFF og lokalt forhandlede embargoperioder og danske tidsskrifters embargoperioder kan vises i PURE.
- 

## 6. Redegørelse for, hvorledes målopfølgningen dokumenteres

Projektets mål har alle et skriftligt output i form af for eksempel dokumentation af best practice, retningslinjer, eksempelsamlinger, klausuler og specificering af tekniske løsninger. Al dokumentation fra projektet bliver delt på Sharepoint og indgår som bilag i afrapporteringen til DEFF.

---

<sup>3</sup> Åbenhed, adgang og deling – Strategi 2016-2019/Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek, s.17

**7. Beskrivelse af hvordan projektet løser en problemstilling, der berører større dele af fag-, forsknings- og uddannelsessektoren? Hvordan har projektet haft en effekt på/for sektoren som helhed efter afslutning?**

Implementering af Open Access er en opgave, som alle Fag- Forsknings- og Uddannelsesbiblioteker, der arbejder med forskningsregistrering, står overfor. Nogle institutioner har allerede centraliseret forskningsregistreringsopgaven, mens andre er gået i gang med at etablere central forskningsregistrering. Enkelte steder er forskningsregistreringen decentral, dvs. opgaven med registreringen er lagt ud til forskerne og data valideres efterfølgende af biblioteket. Uanset hvilken model der anvendes til forskningsregistrering, er både det overordnede nationale mål om flere tilladte Open Access versioner samt udfordringerne, fælles.

Ved projektets afslutning vil de deltagende institutioner via fælles indsats have opnået vigtig viden om de praktiske udfordringer, der er i forhold til grøn Open Access i praksis. Der vil også være taget stilling til og igangsat en række forbedringer, som vil løfte alles muligheder for at øge den nationale mængde af grøn Open Access. Medarbejdere er blevet kompetenceudviklet og der er opnået synergier på tværs af faggrupper og universiteter. På licensområdet vil der være klarhed over prioriteringen af grøn Open Access emner såsom embargoperioder i forhold til fremtidige forhandlinger.

---

**8. Beskrivelse af aftale med samarbejdspartnere og andre aktører**

Projektet har etableret et samarbejde med Sherpa/RoMEO omkring den danske brug af Sherpa/RoMEO. Dette betyder, at projektet kommer til at give input til, hvordan systemet kan forbedres og herunder om/hvordan Sherpa/RoMEO kan understøtte danske behov fremadrettet

Projektet har aftalt med DEFF sekretariatet at projektet, ved eventuelt positivt tilsagn, drøfter med sekretariatet, hvordan licensmedarbejdere fra DEFF kan involveres på bedst mulig måde i projektet.

Der er en potentiel kobling til FC's kommende Open Access arbejdsgruppe, hvorfor projektet løbende koordinerer med formanden for arbejdsgruppen.

---

**9. Redegørelse for kompetencer til at gennemføre projektet**

Projektet gør brug af kompetencer indenfor praktisk forskningsregistrering, metadata, IT-udvikling, licenser, rettigheder og licensforhandling. Der er naturligvis også brug for kompetencer ift. projektledelse, strukturering og styring.

---

**10. Har andre nationalt eller internationalt arbejdet med samme emne og i givet fald, hvad er sammenhængen med nærværende projekt?**

Open Access er naturligvis et emne, som har bred international interesse. I projektet indledes hvert hovedelement derfor også med et internationalt udvalg for at sikre anvendelse af andres erfaringer i projektet.

---

